وتەی هەشتەم

بسم الله الرحمن الرحيم

(اَللّٰه لا اِلٰهَ اِلاّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ) (البقرة:٢٥٥).

(اِنَّ الدّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الاِسلامُ) (آل‌عمران:١٩).

ئەگەر دەتەوێت تێبگەیت لەوەی کە دنیا چی‌یە و، "ڕۆح"ی ئادەمیزاد لە دنیادا چ ڕۆڵـێکی هەیە و، نرخی ئایین بۆ مرۆڤ چی‌یە و، ئەگەر ئایینی حەق(ئیسلام) نەبوایە چۆن دنیا دەبووە بەندیخانەیەکی سامناك و، بزانیت کە چۆن مرۆڤی خوانەناس بەدبەخترین زیندەوەرە.. هەروەها ئەگەر دەتەوێ تێبگەیت لەوەی کە ئەو شتەی نهێنی و گرێ کوێرەی سەرسووڕهێنەری جیهان دەکاتەوە و "ڕۆح"ی مرۆڤیش لە شەوەزەنگی تاریکی ڕزگار دەکات، تەنها: "یا الله" و "لا إله إلا الله"یە..

بەڵێ، ئەگەر حەز دەکەیت ئەمانە بزانیت و لێیان تێبگەیت، ئەوا سەیری ئەم کورتە چیرۆکە بکە و بە وردی بیری لـێ بکەرەوە:

لە دێر زەماندا، دوو برا پێکەوە ڕۆشتن بۆ گەشتێکی دوور و درێژ.. ئەم دوانە ڕێیان گرتەبەر تاکو گەیشتنە دووڕیانێك، لەوێدا پیاوێکی جیددی و بە ویقاریان بینی. ئەمانیش لێیان پرسی:

= ئایا ئەم دوو ڕێگایە کامیان باشترە؟

ئەویش وتی:

= ڕێگای دەستە ڕاست، پەیڕەوی‌کردنی ناچاریی یاسا و ڕێسای تێدایە، بەڵام ئەو پەیڕەوی‌کردنە ئاسایش و کامەرانیی بۆ ئەوانە تێدایە کە دەیگرنەبەر. ڕێگای دەستە چەپیش بێ یاسایی و بەرەڵایی و سەربەستیی تێدایە، بەڵام لە دووتوێی ئەو سەربەستی‌یە ڕواڵەتی‌یەدا ڕێڕەوانی ئەو ڕێیە دووچاری فەوتان و بەدبەختی دەبن.. ئێستاش خۆتان لە هەڵبژاردنی هەرکام لەو دوو ڕێگایەدا سەرپشك و سەربەستن.

پاش بیستنی ئەم وتە جوانانە، ڕەوشت باشەکەیان، کە پڕ بە دڵ حەزی لە پەیڕەوی کردنی یاسا و ڕێسا و ڕێكوپێکی بوو، ڕێگای ڕاستی گرتەبەر و، وتی: "توکلتُ علی اللّٰه"و، کەوتەڕێ.. بەڵام بێچارە بەدڕەوشتەکەیان، ڕێگای چەپی بە باشتر زانی، لەبەر ئارەزووی بەرەڵایی و سەربەستی کە لەو ڕێگایەدا هەبوو..

دەبا ئێمەش بە ئەندێشە و خەیاڵ شوێنپێی ئەم پیاوەیان هەڵبگرین کە ڕێگایەکی بە ڕواڵەت سووك و ئاسانی گرتەبەر، ئەو ڕێگایەی کە لە ڕاستیدا تابڵێی زەحمەت و دەردیسەری و ماندووبوونی لە دووتوێدایە، تاکو بزانین چیی بەسەر دێت.

ئەم پیاوە، پاش ئەوەی شیو و دۆڵە قووڵ و بەرزاییيە سەختەکانی ڕێگای بڕی، گەیشتە دەشت و بیابانێکی سامناك. لە ناکاودا دەنگێکی ترسناکی بیست، کە ئاوڕێکی لێ دایەوە شێرێکی دڕی گەورەی بینی کە لەناو دارستانێکی چڕەوە بەرەو ڕووی دەهات! یەکسەر بە ترس و لەرزەوە لەبەری هەڵهات، تا گەیشتە لێواری بیرێکی وشك کە بە ئەندازەی شەست گەز قووڵ بوو. لە ناچاریدا خۆی هاویشتە ناو بیرەکەوە بۆ ئەوەی لە دەست ئەو شێرە ڕزگاری ببێت. لە کاتی بازدان و پێش ئەوەی بگاتە بنکی بیرەکە دەستی لە درەختێك گیربوو کە بە دوو لق ڕەگەوە لە دیواری بیرەکەدا ڕوابوو، یەکسەر خۆی پێوە ڕاگیر کرد. هەر هێندەی کە بە درەختەکەوە گیرسایەوە و دەوروبەری خۆی بە باشی بینی، سەیری کرد دوو مشك، یەکێکیان ڕەش و ئەوی تریان سپی، بەردەوام بە دانە تیژەکانیان و لەسەرخۆ خەریکی قرتاندنی ئەو دوو ڕەگەی درەختەکە بوون!

پاشان سەیرێکی سەرەوەی کرد، بینیی وا شێرەکە وەك پاسەوان لە دەمی بیرەکەدا ڕاوەستاوە.. کە سەیری خوارەوەشی کرد هەژدیهایەکی گەورەی لە بنکی بیرەکەدا چاوپێ کەوت کە لە نزیکەی سی گەز دووریيەوە سەری هەڵبڕیبوو دەیویست لێی نزیك ببێتەوە و، دەمیشی بە فراوانیی بیرەکە کردبووەوە و چاوەڕوانی ئەو ساتەی دەکرد کە ئەم بەربببێتەوە بەرەو خوارەوە و ئەویش قووتی بدات!

سەرەڕای ئەمانە، چەندین مێرووی گەزندە و ژەهراویی جۆراوجۆریش وەك بازنەی دەست دەوریان لێدا.

پاشان سەیری لای سەرەوەی درەختەکەی کرد، بینیی ئەم درەختە لە ڕواڵەتدا درەختی هەنجیرە، کەچی بە شێوەیەکی دەراسا گەلێ جۆری جیاجیای میوەی وەك گوێز و هەنار و شتی تری لەو جۆرەی گرتووە!

ئەم پیاوەش، بەهۆی تێنەگەیشتن و نەفامیی خۆی، نەیدەزانی کە ئەم شتانەی دەیانبینێت ئاسایی نین و، هەرگیز ناگونجێ بە ڕێکەوت و بێمەبەست هاتبنە کایەوە و، لەوە تێنەدەگەیشت کە ئەم کاروبارە سەیرانە هۆکارێکیان هەیە و دەبێ لە پشتی ئەم شتانەوە یەکێك ببێت بەڕێوەیان ببات و ڕێکیان بخات..

لەبەر ئەوە، هیچ بەلامانەوە سەیر نییە کە "دڵ"ی ئەم مرۆڤە بناڵێنێت و "ڕۆح"ی هاوار بکات و "ژیری"شی لە بەرامبەر ئەم بارە ناهەموار و ئازاربەخش و سەرسووڕهێنەرانەی گرفتاریان بووە دەستەوسان بمێنێت.

لەگەڵ ئەمانەشدا، دەروونی بەدخوازی ئەم کابرایە، وەك بڵێی هیچ شتێك ڕووی نەدابێت و هیچ گیروگرفتێکیش تووشی "دڵ" و "گیان" و "ژیری"ی ئەو نەبووبێت، هەموو ئەوانەی فەرامۆش کرد و پەلاماری میوەی درەختەکەی دا و بە بێ سێودوو کردن دەستی دایە خواردنی ئەو بەروبوومانە، هەرچەندەش هەندێکیان ژەهراوی و کوشندە بوون. ئەمەش تەنها لەبەر ئەوەی کە گوێی خۆی لەتاو هاوار و ناڵەی "دڵ"ی بئاخنێت و، دەنگی داد و فریادی دڵ و گیان و ژیریی نەبیستێت!

بەم جۆرە، ئەم مرۆڤە بەدبەختە بە پێی حەدیثی قودسیی: "أنا عند ظن عبدي بي" ڕەفتاری لەگەڵ کرا! واتە: بەندەی خۆم چۆنم لێ تێ بگات، بەو جۆرە مامەڵەی لەگەڵ دەکەم.. بەڵێ، ئەو مرۆڤە بەدبەخت و کەم فامە، وەك چۆن پێویست بوو، هەر بەو جۆرە ڕەفتاری لەگەڵ کرا و هەر بەو جۆرەش مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت، لە تۆڵەی ئەوەی کە هەموو شتێکی بە ئاسایی و بێ ئامانج و بێ مەبەست دەزانی، کە ئەوەش ئەنجامی بێئاگایی و بەدگومانیی خۆی بوو.

بەم چەشنە، کەوتە ناو ئاگری سزا و ئازارەوە، نە ئەوە بوو بمرێت و لەو ئازار و سزایە ڕزگاری ببێت، نە دەیشیتوانی ژیانی بە شادمانی بەسەر بەرێت!

وا ئێمەش لە لایەنی خۆمانەوە ئەو نەگبەتە بەجێ دەهێڵین، با لە سزا و ئازاری خۆیدا بتلێتەوە و، بە ڕێگای خۆماندا دەگەڕێینەوە تاکو بزانین براکەی چیی بەسەر هات؟

ئەم پیاوە پیرۆز و هۆشمەندە بێ وچان ڕێی دەبڕی، بێ ئەوەی وەك براکەی تووشی ئەشکەنجە و ئازار ببێت. ئەمیان لەبەر ڕەوشت جوانیی خۆی، تەنها بیری لە شتی جوان دەکردەوە و خەیاڵ و ئەندێشەی تەنها بۆ لای شتی جوان دەڕۆیشت. لەبەر ئەوە، هەمیشە شادمان و دڵخۆش بوو. ئنجا وەك براکەشی تەگەرە و ناخۆشیی ئەوتۆی نەدەهاتە ڕێ، چونکە لە یاسا و ڕێسا شارەزا و ئاگادار بوو هەروەك هەموو شتێکیشی بە گوێرەی پەیڕەوی کردنی یاسا بەڕێوە دەبرد، ئیتر هەموو کاروبارێکی بە ئاسانی دەهات بە دەستەوە و، بە سەربەستی ڕێگای خۆی دەبڕی و هێمنی و ئارامی هەموو سووچێکی دڵی پڕ کردبوو..

بەم جۆرە، لە ڕۆشتندا بەردەوام بوو هەتا گەیشتە باخچە و بێستانێك کە بە میوە و گوڵ ڕازابووەوە، لەم لا و ئەو لای باخچەکەشدا، بەهۆی بایەخ نەدان بە پاکی و خاوێنیی ئەو باخچەیە، هەندێ لاکی زیندەوەران و شتی بۆگەن و ڕزیو پەرش و بڵاو بووبوون..

خۆ برا بەدبەختەکەش = پێش ئەم = ڕێی کەوتبووە ناو ئەو جۆرە بێستانانەوە، بەڵام خۆی بە تەماشاکردنی لاکی بۆگەنەوە خەریك کردبوو، تا لە ئەنجامدا هەستی بە گێژبوون و دڵتێکچوون کردبوو، ناچار ئەو بێستانانەی بەجێهێشتبوو، بێ ئەوەی کەمێك بحەسێتەوە تاکو بتوانێت لە گەشتەکەیدا بەردەوام بێت..

بەڵام ئەمیان بەپێی ئەو دەستوورەی کە دەڵێت: (لە هەموو شتێکدا سەیری چاکترین و جوانترینیان بکە) لاکە بۆگەن و شتە ڕزیوەکانی فەرامۆش کرد، تەنانەت هەر ئاوڕیشی لێ نەدانەوە و، بۆ خۆی سوودێکی باشی لە میوە و شتە باشەکانی ناو بێستانەکە وەرگرت. پاش ئەوەی کە بە ئارەزووی خۆی حەسایەوە، هەڵسا و ڕێی گرتەبەر.

ئەمیش، وەك براكەی، ڕێی كەوتە ناو بیابانێكی بەرین و دەشتاییەكی فراوانەوە. هەروەكو ئەویش، لە ناكاودا دەنگی شێرێكی بیست كە هەڵمەتی بۆ دەهێنا، ئەمیش، وەك براكەی، ترس و بیم دای گرت و سامی لێ نیشت، بەڵام كەمتر لە چاو ترس و سامی براكەی، چونكە بەهۆی بیركردنەوەی جوان و گومانی پاكی، بە جوانی بیری كردەوە و لەبەر خۆیەوە وتی:

= (دیارە ئەم بیابانە فەرمانڕەوایەكی هەیە. كەواتە دەبێ ئەو شێرە خزمەتگوزارێكی گوێڕایەڵی ژێر دەستی ئەو فەرمانڕەوایە بێت).

بەمە دڵنیایی ڕووی تێ كرد. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا لە دەست شێرەكە هەڵهات و ڕای كرد، تا گەیشتە لێواری بیرێكی وشك كە شەست گەز قووڵ بوو. ئەمیش، وەك براكەی، لە ترسی شێرەكە خۆی هاویشتە ناو بیرەكەوە، بەڵام پێش ئەوەی بگاتە بنكی بیرەكە دەستی لە درەختێك گیر بوو، یەكسەر خۆی پێدا هەڵواسی.سەیری كرد وا دوو زیندەوەر پەیتا پەیتا هەردوو لقی ڕەگی درەختەكەیان دەقرتاند.. پاشان كە سەیری سەرەوەی كرد، شێرەكەی بینی كە لە دەمی بیرەكەدا ڕاوەستابوو.. ئنجا سەیری خوارەوەی كرد هەژدیهایەكی لە بنكی بیرەكەدا بینی.. كە سەیری خۆی كرد بینیی لە بارێكی سەیر و سەرسووڕهێندایە و، گەلێ حەپەسا، بەڵام بە سەدان جار لە حەپەسانی براكەی كەمتر، چونكە ڕەوشتە جوانەكانی بیركردنەوەی جوانیان پێ بەخشیبوو، كە ئەمەش لایەنە جوانەكانی هەموو شتێكی پیشان دەدا..

لەبەر ئەمە، بیری كردەوە كە ئەم شتە سەرسووڕهێنەرانە پەیوەندییان لەگەڵ یەكتردا هەیە و، وا دەردەكەوێت كە یەكێك هەیە بیانبزوێنێت و، دەبێ ئەم كاروبارە سەرسووڕهێنەرانە نهێنییەكی شاراوە و تەلیسمێكی داخراویان تێدا بێت:

= (بەڵێ، هەموو ئەم شتانە دەگەڕێنەوە بۆ فەرمانی فەرمانڕەوایەكی نادیار، كەواتە من لێرەدا تەنیا و ئاوارە نیم، بەڵكو ئەو فەرمانڕەوا نادیارە دەمبینێت و پارێزگاریم دەكات و، بۆ ئەنجام و مەبەستێكی تایبەتی تاقیم دەكاتەوە و، بۆ كوێ بیەوێت دەمبات)!

لەم بیرکردنەوە جوانەدا شەوق و تاسەیەکی تێدا پەیدا بوو کە ئەم پرسیارەی هێنایە کایەوە:

= ئایا دەبێ ئەو کەسە کێ بێت کە بەم جۆرە تاقیم دەکاتەوە و دەیەوێت خۆیم پێ بناسێنێت و لەم ڕێبازە سەیرەوە بەرەو ئەنجامێکی دیاریکراو دەمبات؟!

خۆشەویستیی خاوەنی تەلیسمەکە لە حەزکردنی ناسینیەوە دروست بوو.. لەو خۆشەویستییەشەوە حەزی شیکردنەوەی ئەو تەلیسمە گەشەی کرد.. لەم حەزەیشەوە ئارەزووی وەرگرتنی بارێکی شیاوی گونجاو بەرامبەر خاوەنی ئەو تەلیسمە و بۆ دەستکەوتنی ڕەزامەندیی ئەو، لە دەروونیدا پەیدا بوو..

پاشان سەری هەڵبڕی و سەیرێکی درەختەکەی کرد، بینیی ئەم درەختە بە ڕواڵەت دار هەنجیرە، کەچی هەزاران جۆر میوەی ڕەنگاوڕەنگی گرتووە! هەر کە ئەمەی بینی یەکسەر ترسەکەی بە تەواوی ڕەوییەوە. چونکە بۆی ڕوون بووەوە کە ئەم دارهەنجیرە لیستە و پێڕست و پیشانگایەکە فەرمانڕەوای نادیار، بەو شێوە سەیرە، نموونەی پێکهاتووەکانی ڕەزو باخچەکانی خۆی لێرەدا داناوە و ئەم درەختەی پێ ڕازاندووەتەوە بۆ پیشاندان و دەرخستنی ئەو لەزەت و خۆشییانەی کە لە باخچەکانیدا بۆ میوانەکانی خۆی ئامادەی کردوون. دەنا تەنها درەختێك هەرگیز بەروبوومی هەزاران درەخت ناگرێتە خۆ..

ئیتر ئەم مرۆڤە کە گەیشتە ئەم ئەنجامە، هیچی بۆ نەمایەوە لە نزا و پاڕانەوە زیاتر، بۆیە بە سەرکزی و ملکەچییەوە ئەوەندە پاڕایەوە تا گەیشتە کلیلی تەلیسمەکە و هاواری کرد:

= "ئەی فەرمانڕەوای ئەم هەرد و دەشت و بیابانە! وا پەنام بۆ هێنایت و لێت دەپاڕێمەوە، من خزمەتگوزارێکی تۆم و، تەنها ڕەزامەندیی تۆم دەوێت، داوات دەکەم و لە دووت دەگەڕێم".

پاش ئەم پاڕانەوەیە، یەکسەر دیواری بیرەکە لە شێوەی دەرگایەکدا لەسەر سەوزایی و باخچەیەکی فراوانی جوان و بێگەرد کرایەوە. دوور نییە هەر دەمی هەژدیهاکە بووبێت بە دەرگا و لێی خرابێتە سەرپشت..

شێر و هەژدیهاکەش وەك دوو خزمەتگوزاریان لـێ هات و خولـّکیان دەکرد بۆ ناو باخچەکە، تەنانەت شێرەکە لەبەر دەستی‌دا شێوەی ئەسپێکی ئامادە و زین‌کراوی لەخۆ گرت.

ئەی نەفسی تەمبەڵم!

ئەی ئەو کەسەی کە لەم گەشتە ئەندێشەیی‌یەدا هاوڕێم بووە!

وەرن با پێکەوە بەراوردێکی حاڵی ئەم دوو برایە بکەین و بزانین چۆن کردەوەی چاك چاکەی لە دوایە و، هی خراپیش هەر ئەنجامی خراپی دەبێت:

سەیر بکەن! ئەو برا بەدبەختەی کە بە لای چەپدا ڕۆشت، وا ئێستا ترس و سامی ئەوەی لـێ نیشتووە کە هەر کاتێك بێت = چ ئێستا و چ تاوێکی تر = دەکەوێتە ناو دەمی هەژدیهاکەوە!.. بەڵام بەختەوەرەکەیان بۆ میوانیی باخچەیەکی ڕازاوە و پڕ لە میوەی ڕەنگین بانگ کراوە..

هەروەها ئەو بەدبەختە لە ترس و سامدا وەختە دڵی لەت لەت ببێت.. بەڵام ئەم بەختەوەرە شتی سەیر و سەرسووڕهێنەر دەبینێت و هەست بە ترسێکی لەزەت‌بەخش دەکات و، بە چاوی پەند و ئامۆژگاری و ناسینێکی خۆشەویستانەوە بۆیان دەڕوانێت..

ئەو بەدبەختە هەژارە، ئازاری بێ‌کەسی و دڵتەنگی و نائومێدی دەچێژێت.. لە کاتێك‌دا کە ئەم بەختەوەرە لە ناوەندی چێژ و لەزەتی هیوا و شەوق و تاسە و دڵنیایی‌دا دەژی..

ئەو نەگبەتە، خۆی وەك بەندکراوێك بینی و، وای دەزانی بەوە حوکم دراوە کە مێرووەکان پەلاماری بدەن.. لە کاتێك‌دا ئەم کامەرانە، لەبەر ئەوەی میوانی کەسێکی تابلـێی سەخاوەتمەند و دەست‌بڵاوە، وەك میوانێکی بەڕێز و ئازیز کات بەسەر دەبات و لەگەڵ خزمەتگوزارەکانی‌دا دەژی و تەمەنی خۆش و بەپیت دەگوزەرێنێ و دڵی پێیان دەکرێتەوە..

ئەو بەدبەختە بە ویستی خۆی و بەهۆی خواردنی ئەو خواردەمەنی‌یانەی کە لە ڕواڵەت‌دا بەلەزەت و لە ناوەرۆك‌دا ژەهراوی بوون، بەرەو سزا هەنگاو دەنێت، چونکە ئەو میوە و خواردەمەنی‌یانە وەك "نموونە" دانراون و تەنها ڕێی ئەوە دراوە

کە لێیان بچێژرێ، تاکو ئەو کەسەی لێیان دەچێژێت ببێتە داواکاری سەرچاوە و کانگا ڕەسەنەکانیان و بیاندۆزێتەوە. دەنا ڕێ بەوە نەدراوە کە چەشنی ئاژەڵ بە چلێسی هەڵمەتیان بۆ ببات و بێ سێودوو کردنو لێکدانەوە دەست بە خواردن و هەڵلووشینیان بکات.. بەڵام ئەم مرۆڤە شادمانە، لەبەر ئەوەی لە ڕاستیی ڕووداوەکە گەیشتووە، ئەوا کەمیان لێ دەچێژێت و، خواردنیان بۆ کاتی خۆی دوا دەخات و، تام و لەزەت لەو چاوەڕوانی‌یەدا دەبینێت.

پاشان ئەو بەدبەختە، لەبەر ئەوەی چاوی بەسیرەتی کوێرایی داهاتبوو، ئەو ڕاستی و شتە سەیر و جوانانەی نەدەبینی کە وەك خۆر ئاشکران و، بە دەستی خۆی ستەمی لە خۆی کرد و خۆی هاویشتە بارێکی ناهەموار و ئەندێشەیەکی تاریکی دۆزەخ ئاساوە، نە ئەوەیە شایانی بەزەیی بێت و، نە ئەوەشە کە مافی گلەیی ببێت! وەك ئەوەی پیاوێك لەناو دۆست و خۆشەویستانی خۆی لە وەرزی هاوین و لەناو باخچەیەکی خەملاودا و لە گەرمەی ئاهەنگی خۆشی و شادی‌دا، بە هیچ کام لەمانە قایل نەبوو بێت و، پێك لە دوای پێك دەستی بە خواردنەوەی مەی کردبێ، تا مەست بوو بێت، ئنجا دەستی بە هاوار و ناڵە و گریان کردبێت، وا بزانێت بە ڕووت و قووتی و برسێتی لە چلەی زستاندایە و کەوتووەتە ناو چەندین جڕ و جانەوەری دڕندەوە! جا هەروەك ئەو کەسە شایانی سۆز و بەزەیی نی‌یە، ئەم نەگبەتەی چیرۆکەکەشمان بە هەمان جۆرە، چونکە بێ ئەوەی کەس زۆری لێ کردبێت، ئەم بە ویستی خۆی ستەم لە خۆی دەکات و هاوڕێیانی خۆی لە بەرچاو دەکەوێت و بە جڕ و جانەوەر و دڕندەیان لە قەڵەم دەدات!

بەڵام ئەم مرۆڤە شادمانە، بە چاوی خۆی "ڕاستی" دەبینێت. خۆ "ڕاستی"یش لە خۆی‌دا شتێکی تابلێی دڵگیر و جوانە، ئنجا لەگەڵ دۆزینەوە و هەست‌پێکردنی "ڕاستی"ش‌دا ڕێزی کەماڵ و جوانیی خاوەنی "ڕاستی" دەگرێت و، بەم پێیە شایانی میهرەبانی و بەخشندەیی ئەو دەبێت.

کەواتە ئەی نەفسەکەم و ئەی هاوڕێم لەم گەشتە ئەندێشەیی‌یەدا!

تۆش لەم نموونەیەوە، یەکێك لە نهێنی‌یەکانی ئایەتی: **(ما اَصابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وما اَصابكَ من سيئةٍ فَمِن نفسِك)**(النساء:٧٩) تێبگە و بیزانە و

هەستی پێ بکە. بەو واتایەی کە بزانە: شتی فانی لەخۆتەوەیە و شتە باش و سوودبەخشەکانیش لە خوای گەورەوەیە!

ئەگەر ئەم جیاوازییانە و هاوچەشنی ئەمانە بەراورد بکەیت و لیّکیان بدەیتەوە، ئەوا بۆت ڕوون دەبێتەوە کە ئەو نەفسەی فەرماندەری خراپکارییە(النفس الأمارة بالسوء) دۆزەخێکی مەعنەویی بۆ یەکەمیان ئامادە کردووە.. بەڵام ئەوی تریان = لەبەر پاکیی خۆی و، جوانیی نیاز و ڕەوشت و، بەرزیی بیرکردنەوەکانی = لێشاوی بەرەکەت و چاکەی زۆر و بەختیاریی بەسەردا دەڕژێت و ڕەفتاری بەرز و پرشنگداری پێ دەبەخشرێت.

کەواتە ئەی نەفسەکەم!

ئەی ئەو کەسەی کە لەگەڵ مندا گوێی لەم چیرۆکە ڕاگرتووە!

ئەگەر ناتەوێت وەك ئەو برا نەگبەتەیان بیت و، حەزت لەوەیە وەك برا بەختەوەرەکەیان وابیت، ئەوا گوێ بۆ قورئانی پیرۆز ڕابگرە و، مل بۆ حوکم و فەرمانەکانی کەچ بکە و، دەستی پێوە بگرە و، بەپێی فەرمانەکانی کاروبارەکانت ئەنجام بدە.

خۆ ئەگەر بە تەواوی ڕاستییەکانی ئەم چیرۆکەت وەرگرتبێت، ئەوا دەتوانیت هەموو ڕاستییەکی ئایینی و مرۆڤایەتی و ئیمانیی لەسەر دەستنیشان و بەراورد بکەیت. وا من شتە بنەڕەت و سەرەکییەکانت پێ دەڵێم، تۆیش لە لایەنی خۆتەوە خاڵە وردەکانی دەربهێنە و بیاندۆزەرەوە:

بزانە کە:

ئەو دوو برایە، یەکێکیان: "ڕۆح"ی ئیماندار و "دڵ"ی پیاوچاکە.. ئەوی تریان: "ڕۆح"ی کافر و "دڵ"ی مرۆڤی فاسقە..

ڕێگای لای ڕاستیان: ڕێبازی قورئان و شاڕێگای ئیمانە.. ڕێگای لای چەپیش: ڕێبازی کوفر و یاخیبوونە..

ئەو باخ و بێستانەی سەر ڕێگاکەش: ئەم ژیانە کۆمەڵایەتی و کاتییەی کۆمەڵی مرۆڤایەتی و شارستانێتیی ئادەمیزادە، کە لە یەك کاتدا باش و خراپ، خێر و شەڕ، پاك و پیسی تێدایە..

مرۆڤی ژیر لە جێگایەکی وادا بەپێی دەستووری: "خُذْ ما صفا، دَعْ ما کدر" ڕەفتار دەکات و، هەر شتێك ساغی و سەلامەتیی دڵ و دڵنیایی ویژدانی تێدا بێت، لەگەڵ ئەوەدا دەبێت..

ئەو بیابانەش: ئەم دنیا و سەرزەوی‌یەی خۆمانە کە تیای‌دا دەژیین..

ئەو شێرەش: مردن و ئەجەلی مرۆڤە..

ئەو بیرەش: لەش و جەستەی ئادەمیزاد و سەردەم و کاتی ژیانیەتی، قووڵی‌یە شەست گەزی‌یەکەی بیرەکەش: ئاماژەیە بۆ تێکڕای تەمەن کە شەست ساڵە..

ئەو درەختەش: ماوەی تەمەن و ماددەی ژیانی ئادەمیزادە..

ئەو دوو گیانلەبەرە ڕەش و سپی‌یەش: شەو و ڕۆژن لە تەمەنی مرۆڤدا..

مەبەست لە دەمی هەژدیهاکەش: دەمی "گۆڕ"ە کە دەرگایەکە لە ڕووی بەرزەخ و ژیانی ئاخیرەت‌دا دەکرێتەوە، ئەوەندە هەیە کە ئەو دەمە بۆ مرۆڤی ئیماندار دەرگایەکە پیای‌دا تێپەڕ دەبێت، کاتێ لە بەندیخانەی دنیاوە بەرەو باخچە و بێستانەکانی بەهەشتی بەرین دەڕوات و هەنگاو دەنێت..

ئەو مێرووە زیانبەخشانەش: گیروگرفت و بەڵاکانی ژیانی دنیان. ئەوەندە هەیە بۆ مرۆڤی ئیماندار هۆکارێکی شیرینی بێدارکردنەوەی خواوەندن و، ئاوڕدانەوەی پەروەردگارن لە بەندەکانی خۆی، تاکو هەرگیز "بێ ئاگایی" بە سەریاندا زاڵ نەبێت..

بەروبوومە هەمە چەشنەکانی ئەو درەختەش: نیعمەتەکانی دنیان کە پەروەردگاری گەورە و سەخاوەتمەند دروستی کردوون، بۆ ئەوەی وەك لیستە و ناوەرۆکێك وابن بۆ نیعمەتەکانی ئاخیرەت و یادی نیعمەتەکانی ئەوێ‌یان پێ بکرێتەوە و، خواوەندی دانا بۆ بانگێشتی کڕیارەکانی میوەی بەهەشت لە شێوەی چەند نموونەیەك‌دا بەدی‌هێناون. ئەو هەموو میوە جۆراوجۆرانەش کە خوا بەو درەختەی بەخشیبوو، پەنجە بۆ مۆرکی "صەمەدانییەت"ی خوا و تەمغەی "پەروەردگارێتی" و فەرمانڕەوایەتی "دەستەڵاتی" ئەو درێژ دەکات..

چونكە (دروست كردنی هەموو شتێك لە تەنها یەك شت) وەك پێكهێنانی هەموو جۆرەكانی ڕووەك و بەروبوومەكانیان لە تەنها یەك گڵ و، دروست كردنی هەموو زیندەوەران لە یەك ئاو و، داهێنانی ئامێرەكانی زیندەوەرانیش لە خۆراكێكی ساكار.. هەروەها (دروست كردنی تەنها یەك شت لە هەموو شتێك) وەك دروست كردنی گۆشتێكی تایبەتی و پێستێكی ئاسایی بۆ زیندەوەران لە چەندین جۆر خۆراكی هەمە چەشن و جیاواز.. هەموو ئەمانە سككە و تەمغەی كەسێكی "صەمەد" و تاك و تەنیا و، مۆری تایبەتیی پادشای ئەزەل و ئەبەدن كە هەرگیز بە كەس لاسایی ناكرێنەوە.

بەڵێ، داهێنانی یەك شت لە هەموو شتێك و، بەدیهێنانی هەموو شتێكیش لە تەنها یەك شت، تایبەتكاری‌یەكی سەربەخۆی بەدیهێنەری هەموو شتانە و، بەڵگەیەكی تایبەتیی ئەو خواوەندەیە كە بەسەر هەموو شتێكدا بەتوانا و زاڵ و بەدەستەڵاتە.

ئەو تەلیسمەش، نهێنیی دانست و ئامانجی بەدیهاتنی بوونەوەرانە، كە تەنها بەهۆی نهێنیی ئیمانەوە دەكرێتەوە. ئەو كلیلەش كە دەیكاتەوە: (**اَللّٰهُ لا الهَ إلاّ هوَ الْحَيُّ القيّوم**) و (یاالله) و(لا الهَ الاّ الله)یە.

گۆڕانی دەمی هەژدیهاكە و بوونی بە دەرگای باخچە و بێستان، هێمای ئەوەیە كە: "گۆڕ" بەندیخانەی دڵتەنگی و لەبیرچوون و فەرامۆش كردنە و، بۆ گومڕایان و ستەمكاران وەكو ناوسكی هەژدیها وایە.. بەڵام بۆ ئەهلی ئیمان و قورئان دەرگایەكە خراوەتە سەرپشت، تاكو لە بەندیخانەی ئەم ژیانە بەرەو باخچە و گوڵزارەكانی ژیانی نەمری و هەمیشەیی و، لە كۆڕی تاقیكردنەوەی دنیاوە بۆ خۆشی و كامەرانیی بەهەشت و، لە دەردیسەریی ئەركی ژیانەوە بۆ ژێر سایەی بەخشندەیی خوای گەورەی میهرەبان دەرباز بن.

گۆڕان و بوونی ئەو شێرە دڕندەیەش بە ئەسپێكی ئامادەكراوی خزمەتگوزار، هێمایە بۆ ئەوەی كە: "مردن" بۆ گومڕایان جودایی و لێكبڕانێكی سزادەری هەتاهەتایی‌یە لە هەموو دۆست و خۆشەویستان و، بەجێهێشتنی بەهەشتێكی درۆینە و هەڵخەڵەتێنەری وەك دنیایە، بۆ ناو تەنگی و تەسكیی بەندیخانەی تەنیایی ناو گۆڕ و ونبوون و سەرلێشێوانێكی بێسنوور.. بەڵام بۆ ئەهلی هیدایەت و

قورئان، گەشتێکە بەرەو جیهانی دوایی و هۆکارێکی گەیشتنە بە خۆشەویستان و هاوڕێیانی دێرین و، هۆیەکە بۆ چوونە ناو نیشتمانی ڕاستەقینە و بەختیاریی هەمیشەیی و، خولێك و بانگ کردنێکی بەڕێزانەیە بۆ دەربازبوون لە بەندیخانەی دنیا بەرەو باخچەکانی بەهەشت و، چاوەڕوانی‌یەکە بۆ وەرگرتنی پاداشتی خزمەت گوزاری‌یەکان لە لایەن میهرەبانیی خوای گەورەوە و، حەسانەوەیەکە لە ئەرك و لێپرسراوی‌یەکانی ژیان و پشوودانێکە لە فەرمانبەری‌یەکانی و، ڕاگەیاندنێکە بۆ کۆتایی پێ‌هاتنی ئەرکەکانی بەندایەتی و تاقیکردنەوەکانی فێربوون لەم ژیانەی دنیادا.

لە هەموو ئەمانەوە دەگەینە ئەو ئەنجامەی کە:

هەر کەسێك ژیانی دنیای فانی بکات بە ئامانج و مەبەستی خۆی، ئەوا هەر ئەم ژیانەی (لە ڕاستی و ناوەرۆکدا) بۆ دەبێت بە دۆزەخێکی دڵسووتێنەر، با لە ڕواڵەتیش‌دا لە ڕابواردن و ناز و نیعمەتدا بێت.. بەڵام ئەو کەسەی ڕوو بکاتە ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەی ئەو دنیا و بە ڕاستی و دڵسۆزی تێ‌بکۆشێت و هەوڵی بۆ بدات و بۆی لێ ببڕێت، ئەوا کامەرانی و بەختیاریی هەردوو لای دەستگیر دەبێت و شایانی هەردووکیان دەبێت، با ئەم دنیایەشی لە ڕواڵەتدا تەسك و خراپ و ناخۆش بێت، بەڵام ئەم بەلایەوە خۆش و شیرین دەبێت و لەبەر چاوی‌دا دەبێت بە هۆڵی چاوەڕوانیی بەهەشتی بەرین. لەبەر ئەوە، ئارام دەگرێت و هەمیشە لە شوکرانەبژێری و سوپاسی پەروەردگاری خۆی‌دا دەبێت.

اللهم اجعلنا من أهل السعادة والسلامة والقرآن والإيمان. آمين.

اللهم صل وسلم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه، بعدد جميع الحروفات المتشكلة في جميع الكلمات المتمثلة بإذن الرحمن في مرايا تموجات الهواء عند قراءة كل كلمة من القرآن من كل قارئ من أول النزول الى آخر الزمان.

وارحمنا و والدينا وارحم المؤمنين والمؤمنات بعددها، برحمتك يا أرحم الراحمين.

آمين والحمد لله رب العالمين.